

Cao-protocol voor KLM-cabinepersoneel 2022 – 2023
Nota van wijzigingen op de cao voor KLM-cabinepersoneel

De onderhandelingsdelegaties van enerzijds KLM en anderzijds FNV Cabine en VNC (verder te noemen 'de cabinebonden'),

Overwegende dat:

- KLM als gevolg van de Covid-crisis, financieel een bijzonder zware tijd achter de rug heeft en dat, mede dankzij de arbeidsvoorwaardelijke bijdrage van het KLM-cabinepersoneel, de weg naar herstel is ingezet;
- Er inmiddels sprake is van een snel herstel van het passagiersvervoer, zij het dat dit herstel vooralsnog volatiel en fragiel is, met grote onzekerheden vanwege de huidige geopolitieke en economische context en mogelijk een nieuwe opleving van Covid;
- KLM en haar personeel 100 jaar lang in goede en in slechte tijden in goed overleg met elkaar tot passende afspraken zijn gekomen en het cabinepersoneel in dat kader tijdens de coronacrisis een significante bijdrage heeft geleverd aan de bedrijfseconomische situatie van het bedrijf waarvoor KLM het cabinepersoneel zeer erkentelijk is;

Komen het volgende overeen:

Loonparagraaf

1. Loon en looptijd

Partijen komen een looptijd overeen van 1 jaar en 1 dag (1 maart 2022 t/m 1 maart 2023).

Voor deze looptijd gelden de volgende loonsverhogingen:

- Per 1 oktober 2022 worden de salarissen (inclusief promotieschalen) structureel verhoogd met 2% met een bodem van 80 EUR bruto
- Per 1 januari 2023 worden de salarissen (inclusief promotieschalen) structureel verhoogd met 2%
- Per 1 maart 2023 worden de salarissen (inclusief promotieschalen) structureel verhoogd met 2% met een bodem van 80 EUR bruto

De procentuele verhogingen van deze loonrondes worden als kostencompenserend aangemerkt.

Per dezelfde data worden onderstaande bedragen en vergoedingen eveneens met dezelfde percentages verhoogd:

- extra vervoersvergoeding voor het niet hebben van een parkeerkaart (*m.d.v. dat de vergoeding niet hoger zal zijn dan de kosten van de parkeerkaart voor één van de parkeerterreinen op Schiphol Centrum*);
- tegemoetkoming studiekosten;
- bijdrage voor het crewvervoer;
- Leefijdstoeslag;
- cursustoelage basiscursus.

De basiscursustoelage voor aspirant cabineleden wordt met terugwerkende kracht vanaf 1 maart 2022 verhoogd naar € 1.500 bruto. Dit bedrag stijgt mee met de overeengekomen loonsverhogingen van in totaal 6%. Cursisten die vanaf 1 maart 2022 met de basiscursus zijn gestart en een lagere toelage hebben gekregen, zullen een nabetaling ontvangen.

Indien in de andere domeinen over de periode 1 maart 2022 tot en met 1 maart 2023 een hogere structurele loonsverhoging dan 6% (met uitzondering van een bodem) wordt overeengekomen zonder dat daar extra productiviteitsverhogende afspraken tegenover staan dan wel eerdere data of kortere looptijd worden overeengekomen waarop de loonsverhoging zal ingaan, zal dit ook voor het cabinepersoneel gaan gelden.

De afspraken uit het Protocol tijdelijke arbeidsvoorwaardelijke bijdrage cabinepersoneel i.h.k.v. de herstructurering (AMS/HB.20.102) hebben een looptijd tot en met 31 december 2022. Partijen bevestigen dat deze afspraken onverkort van kracht blijven, doch beperken deze in duur tot en met 28 februari 2022.

Voor januari en februari 2022 geldt dat de arbeidsvoorwaardelijke bijdrage voor alle medewerkers alleen bestaat uit het afzien van de eerder uitgestelde loonsverhogingen (2 x 2,5%). Mocht hier bovenop in deze maanden reeds een arbeidsvoorwaardelijke bijdrage zijn ingehouden, zoals het DI-budget, dan zal de teveel ingehouden bijdrage met de salarisbetaling van december 2022 worden uitgekeerd.

Het restant van de winstdeling over 2019, voor zover deze nog niet is uitbetaald en niet nodig is geweest voor de invulling van de arbeidsvoorwaardelijke bijdrage zal met de afrekening van de arbeidsvoorwaardelijke bijdrage in december 2022 worden uitbetaald.

2. Eenmalige uitkering

De laatste jaren zijn zware jaren geweest voor KLM en medewerkers. KLM erkent dat het belangrijk is haar medewerkers voldoende toekomstperspectief te bieden. KLM zal aan alle cabineleden die in het kader van het Protocol tijdelijke arbeidsvoorwaardelijke bijdrage cabinepersoneel i.h.k.v. de herstructurering (AMS/HB.20.102) een arbeidsvoorwaardelijke bijdrage hebben geleverd ten behoeve van de continuïteit van het bedrijf, een eenmalige uitkering verstrekken als blijk van waardering voor de geleverde bijdrage. Deze uitkering maakt geen onderdeel uit van grondslagen voor aanvullende beloningen (zoals vakantiegeld, eindejaarsuitkering) en is niet pensioengevend.

De uitkering zal plaatsvinden direct volgend op de maand nadat de staatslening en de kredietfaciliteit onder de overheidsгарantie uit 2020 is beëindigd. Dit is uiterlijk juni 2025, maar naar verwachting in augustus 2023.

De hoogte van de uitkering bedraagt 20% van de daadwerkelijk individueel totaal geleverde arbeidsvoorwaardelijke bijdrage (WDR 2019, twee keer loonronde van 2,5%, DI-budget 2020 en 2021, eindejaarsuitkering (EJU) 2020 en 2021, vakantie-uitkering, salaris en alle gerelateerde emolumenten en pensioeneffecten).

Tevens zal de uitkering, vanaf 1 maart 2023 tot het moment van uitbetaling, worden geïndexeerd op basis van het door het CBS vastgestelde indexcijfer 'cao-lonen, contractuele loonkosten en arbeidsduur, sector particuliere bedrijven, inclusief bijzondere beloningen'¹. De indexatie wordt vastgesteld door het gepubliceerde indexcijfer van de maand voorafgaand aan de betaling, te delen door het indexcijfer van februari 2023. Het uiteindelijk uit te keren, geïndexeerde bedrag wordt berekend door het individuele niet geïndexeerde bedrag te vermenigvuldigen met de uit deze deling volgende (verhogende) factor.

Deze uitkering wordt verstrekt aan alle cabineleden, die op de laatste dag van de kalendermaand voorafgaand aan de maand dat de uitkering plaatsvindt een actief dienstverband hebben met KLM. Daarnaast wordt de uitkering verstrekt aan cabineleden die een arbeidsvoorwaardelijke bijdrage hebben geleverd en wiens actieve dienstverband is geëindigd vanwege pensionering of arbeidsongeschiktheid. In geval de medewerker tijdens het actieve dienstverband is overleden en een arbeidsvoorwaardelijke bijdrage heeft geleverd, wordt de uitkering toegekend aan de begunstigde op grond van de cao. Voor cabineleden wiens actieve dienstverband voorafgaand aan ratificatie is geëindigd vanwege pensionering, arbeidsongeschiktheid of overlijden, zal de uitkering met terugwerkende kracht zo snel mogelijk plaatsvinden. Voor cabineleden wiens dienstverband na ratificatie vanwege pensionering, arbeidsongeschiktheid of overlijden is geëindigd, zal de uitkering vanaf het moment van implementatie bij de eindafrekening plaatsvinden. Cabineleden die gebruik hebben gemaakt van de vrijwillige vertrekregeling (VVR) en/of een vaststellingsovereenkomst, dan wel op eigen verzoek het dienstverband hebben beëindigd, behoudens vervroegde pensionering, ontvangen deze eenmalige uitkering niet.

Woon-werk verkeer

3. Inbrengen duurzaamheid in mobiliteit

KLM zal binnen de looptijd van de cao een duurzaam mobiliteitsprogramma tot stand brengen, waarbij CO₂-reductie zoals beschreven in het Klimaat-akkoord centraal zal staan, toegesneden op de specifieke aard en tewerkstelling van het cabinepersoneel en nadat overeenstemming met de cabinebonden is bereikt over de cao-gerelateerde elementen. Het streven is om alle vormen van mobiliteit die verband houden met het werk bij KLM te verduurzamen.

4. Vervoersvergoeding – Bijlage 9

¹ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82838ned/table?dl=71895>

De kilometervergoeding die nu 8 cent bedraagt, wordt per 1 oktober 2022 met 11 cent verhoogd naar 19 cent. De maximale afstand voor vergoeding blijft gehandhaafd op 50 km enkele reis. Deze regeling geldt ook voor aspirant cabineleden in de basiscursus.

5. Autodienst – Bijlage 10

Bijlage 10, punt 1 van de cao wordt als volgt herschreven:

- (1) Bemanningsleden maken aanspraak op vervoer naar en van Schiphol-Centrum in de volgende gevallen:
  - a. vóór vertrek en na terugkeer van een vlucht met een afwezigheid (aan- tot afmelden) van Schiphol van 36 uur of langer;
  - b. vóór vertrek en na terugkeer van een vlucht met een afwezigheid (aan- tot afmelden) van Schiphol van minder dan 36 uur met een gepubliceerde of actuele aan- of afmeldtijd voor 08.30 uur;
  - c. vóór vertrek en na terugkeer van een vlucht met een afwezigheid (aan- tot afmelden) van Schiphol van minder dan 36 uur met een gepubliceerde of actuele aan- of afmeldtijd na 22.00 uur.

Deze regeling is met terugwerkende kracht van toepassing vanaf 21 juni 2022.

Maatregelen in de operatie i.v.m. Covid-19

6. Bijlage 2 Protocol tijdelijke arbeidsvoorwaardelijke bijdrage cabinepersoneel

Voor de looptijd van dit cao-protocol blijven de afspraken uit Bijlage 2 van het Protocol tijdelijke arbeidsvoorwaardelijke bijdrage cabinepersoneel i.h.k.v. de herstructurering (AMS/HB.20.102) mutatis mutandis van kracht.

(1) Catering/maaltijden crew

KLM zal zorgdragen voor voldoende en kwalitatief goede catering aan boord. In geval van kamerrestricties zal het hotel in ieder geval roomservice bieden met een aanbod van kwalitatief goede maaltijden. In geval van hotelrestricties zal het hotel in ieder geval roomservice bieden met een aanbod van kwalitatief goede maaltijden en/of minimaal 1 restaurant beschikbaar hebben voor crew met een aanbod van kwalitatief goede maaltijden. Er zal tenminste 1 vegetarische optie beschikbaar zijn.

In geval op enige bestemming niet aan bovenstaande kan worden voldaan, kan in overleg met de cabinebonden een alternatieve afspraak gemaakt worden. De cabinebonden kunnen dit overleg delegeren aan Groepscommissie 31.

(2) Quarantaine

Indien wordt voorzien dat er kans is dat een cabinemedewerker op een bestemming als gevolg van eisen van lokale autoriteiten in quarantaine kan geraken, zal er op deze bestemming niet worden afgemeld.

Indien een cabinemedewerker onvoorzien toch in quarantaine wordt geplaatst, zal KLM zich tot het uiterste inspannen de cabinemedewerker zo snel mogelijk naar Nederland te repatriëren, waarbij een gecharterde vlucht niet is uitgesloten.

(3) Medische kosten buiten de standplaats

In aanvulling op artikel 10.6 van de cao verplicht KLM zich de ziektekosten als gevolg van COVID-19 te vergoeden, voor zover deze niet vergoed worden door de basis- of aanvullende ziektekostenverzekering van de cabinemedewerker. Daarbij is in dit kader het niet vereist om aangesloten te zijn bij een door KLM gefaciliteerde collectieve ziektekostenverzekering. De cabinemedewerker die vanaf 2022 kiest voor een andere dan een door KLM gefaciliteerde collectieve ziektekostenverzekering dient, om voor deze vergoeding door KLM in aanmerking te komen, dan wel zorg te dragen voor een aanvullende ziektekostenverzekering. De aanvullende ziektekostenverzekering dient ook een buitenland dekking te omvatten. In voorkomende situaties dient de cabinemedewerker in direct contact te treden met alarmcentrale Eurocross.

(4) Coronatesten en -vaccinaties

Als gevolg van de coronapandemie en de nasleep hiervan stellen sommige (buitenlandse) overheden een COVID-19 test en/of COVID-19 vaccinaties verplicht voor crew. KLM respecteert de persoonlijke keuze van de cabinemedewerker om zich wel of niet te laten testen en/of vaccineren tegen COVID-19.

KLM zal de COVID-19 vaccinatie(s) kosteloos aan cabinemedewerkers aanbieden via KHS. COVID-19 vaccinaties voor cabinemedewerkers en aspirant cabine-medewerkers vinden uitsluitend plaats op vrijwillige basis. KLM zal nieuwe cabinemedewerkers in hun sollicitatieproces direct noch indirect naar de vaccinatiestatus vragen.

Gelet op het gezamenlijke streven naar bewegingsvrijheid van individuele crewleden op de route mag KLM-cabinemedewerkers die niet voldoen aan de door (buitenlandse) autoriteiten opgelegde COVID-19 test- en/of COVID-19 vaccinatieverplichting, uitsluiten van inzet op de betreffende bestemmingen. Indien het aantal bestemmingen waarvoor dit geldt dusdanig wordt dat dit tot inzetbaarheidsproblemen of onwenselijkheden leidt, treden KLM en cabinebonden in gesprek over een aanpassing van het beleid.

Indien de cabinemedewerker op andere gronden (bijvoorbeeld vaccinatie of herstel van corona) is vrijgesteld van een testvereiste of vaccinatievereiste door een dergelijke (buitenlandse) autoriteit, geldt de testvereiste of vaccinatie-eis voor die bestemming niet. Eveneens zullen cabinemedewerkers niet uitgezonderd worden van het indelen op bestemmingen met inreisvereisten indien zij voldoen aan een alternatief voor de betreffende vereisten, vooropgesteld dat zij dit adequaat hebben laten registreren. Dergelijke registraties zullen niet langer bewaard blijven dan strikt noodzakelijk.

Indien voor een bestemming waarop KLM vliegt, dan wel in geval van operationele problemen (zoals uitwijk) genoodzaakt is te opereren, een COVID-19 test wordt geëist (ook in geval van calamiteiten/uitwijk) door (buitenlandse) autoriteiten, ondergaan cabinemedewerkers voor vertrek en/of na aankomst op Schiphol de vereiste test. Voor deze bestemmingen geldt dat ten behoeve van het testen voor aanmelden en/of afmelden op Schiphol 5 minuten extra worden ingeroosterd. Wanneer de benodigde tijd voor het ondergaan van een coronatest van 5 minuten niet meer realistisch is, zal tussen de cabinebonden en KLM de realistisch benodigde tijd overeengekomen worden ter vervanging. Cabinemedewerkers die aangegeven hebben niet te willen niet testen, worden niet voor deze vluchten ingedeeld. In geen geval wordt er op een buitenstation getest door crew.

KLM biedt de cabinemedewerker, voor zover mogelijk, de minst invasieve testmogelijkheden aan die beschikbaar zijn, vooropgesteld dat deze testmogelijkheden geaccepteerd worden door de desbetreffende (buitenlandse) autoriteiten. KLM en de cabinebonden zullen in overeenstemming nieuwe door KLM aangeboden testmogelijkheden vaststellen.

KLM zal de informatie van bestemmingen, waarvoor test- en vaccinatievereisten gelden, inclusief toegestane alternatieven, opnemen in de CDI. Op regelmatige basis zal KLM tevens een lijst met bestemmingen met restricties publiceren en actualiseren. De CDI is te allen tijde leidend.

Naast bovengenoemde afspraken hebben KLM en de cabinebonden in 2021 uitvoerings-afspraken gemaakt rondom de vluchtuitvoering. Omwille van regelmatige bijstelling van de uitvoeringsafspraken zijn deze destijds niet in Bijlage 2 van het Protocol tijdelijke arbeidsvoorwaardelijke bijdrage cabinepersoneel i.h.k.v. de herstructurering (AMS/HB.20.102) opgenomen, maar in een separaat document "Uitvoeringsafspraken KLM en cabinebonden gedurende corona". Partijen hebben op 25 augustus 2022 besloten om betreffende uitvoeringsafspraken te 'bevriezen'. Indien en zodra één van de partijen van mening is, dat de context m.b.t. COVID-19 dermate is gewijzigd, dat er reden is om de betreffende afspraken geheel, dan wel gedeeltelijk te 'ontdooien', zullen partijen met elkaar in overleg treden. Indien de context daartoe aanleiding geeft kunnen partijen ook nieuwe uitvoeringsafspraken maken.

Verkenning op lange termijn thema's

7. CAO

Partijen komen overeen om in overleg, binnen de looptijd van de cao, een agenda en timing vast te stellen voor nog in onderling overleg te bepalen lange termijn thema's.

8. Daggeldsystematiek

Partijen komen overeen om in co-creatie met vliegers, tewerkgesteld bij KLM en KLC, en KLC-cabine een procesafpraak te maken om tot een eenvoudiger, minder bewerkelijk, transparanter en toekomstbestendig daggeldsystematiek te komen met als uitgangspunt kostenneutraliteit. Het eventuele resultaat zal als onderwerp worden meegenomen in het cao-overleg van 2023.

Overig

9. Verhoging uitkeringen artikel 10.5 - Vlieg- en molestrisico

Al geruime tijd zijn de uitkeringen in artikel 10.5 van de cao, die in geval van een vliegongeval of molest worden uitgekeerd, niet meer aangepast. KLM en de cabinebonden spreken af om de betreffende bedragen als volgt aan te passen:

Cao artikel	Huidig	Nieuw
Art 10.5 (3) a.1.	€ 150.000	€ 210.000
Art 10.5 (3) a.2.	€ 32.680	€ 46.000
Art 10.5 (3) b.	€ 150.000	€ 210.000
Art 10.5 (4) a.1. (min)	€ 65.350	€ 91.000
Art 10.5 (4) a.1. (max)	€ 326.730	€ 457.000
Art 10.5 (4) a.2. (min)	€ 32.680	€ 46.000
Art 10.5 (4) a.2. (max)	€ 65.350	€ 91.000
Art 10.5 (4) b. (min)	€ 65.350	€ 91.000
Art 10.5 (4) b. (max)	€ 326.730	€ 457.000
Art 10.5 (6) b.	€ 510.000	€ 714.000

10. Asian Cabin Crew

(1) Japanse CA's

Partijen zullen binnen de looptijd van de cao een procesafpraak maken om in een brede projectgroep de mogelijkheid van een alternatieve tewerkstelling voor deze Japanse CA's (niet zijnde stationering) vanaf AMS te onderzoeken en uit te werken op haalbaarheid en consequenties voor Nederlands cabinepersoneel vallend onder de cao.

(2) Chinese CA's

Partijen komen overeen dat zolang deze Chinese CA's niet worden ingezet a.g.v. COVID- 19 maatregelen in China het salaris van de Chinese CA's per 1 januari 2023 zal worden verlaagd met de flight allowance. Dit komt erop neer dat de Chinese CA's per 1 januari 2023 geen € 2.922 bruto per maand maar € 1.218 bruto per maand gaan ontvangen.

11. CL-teller

KLM zal voor het gehele Nederlandse cabinepersoneel een minimum van 50 aan CL-dagen per kalenderdag aanbieden. Partijen erkennen dat hiervoor goede uitvoeringsafspraken nodig zijn, zoals bijvoorbeeld m.b.t. het uiterste moment van aanbieden van de dagen. Partijen zullen na ratificatie van het protocol zo snel mogelijk met elkaar in overleg treden om tot uitvoeringsafspraken te komen, waarna zo spoedig mogelijk daarna het minimum van 50 aan CL-dagen per kalenderdag door KLM zal worden aangeboden.

12. Lobby

In het halfjaarlijkse Directie/Excom overleg met de cabinebonden zullen partijen de politieke ontwikkelingen bespreken en tevens afstemmen op welke onderwerpen van het overheidsbeleid t.a.v. de luchtvaart in brede zin gezamenlijk kan worden opgetrokken. Het doel hiervan is om de gezamenlijke lobby richting politiek te versterken en concrete strategieën te ontwikkelen teneinde tot een eerlijker speelveld te komen, (duurzame) stabiliteit in de luchtvaartsector en daarmee behoud van werkgelegenheid.

13. Vrijheid van onderhandelen

KLM zal, binnen de wettelijke kaders, afspraken over de arbeidsvoorwaarden van KLM-werknemers alleen maken met de bij KLM erkende bonden voor de betreffende cao's. KLM zal in geen geval afspraken over de arbeidsvoorwaarden van KLM-werknemers maken met derden zonder de werknemersorganisaties.

14. Omgangsvormen

KLM en de werknemersorganisaties hechten grote waarde aan een constructieve en transparante (arbeids)verhouding zowel tussen werknemer en KLM als tussen arbeidsvoorwaardelijke partijen zelf en constateren dat deze verhouding kan verbeteren. In het besef dat beide partijen daarin een rol en verantwoordelijkheid hebben, komen KLM en de werknemersorganisaties overeen, om onder begeleiding van een onafhankelijke procesbegeleider, een open en eerlijk gesprek met elkaar aan te gaan over verbetering van de verhouding en de omgangsvormen teneinde te komen tot een optimale invulling van de intenties, zoals neergelegd in de preambule en de 'Gedragscode periodiek beraad' van de KLM-cao's. Als basis voor dit gesprek kunnen onder andere de pijlers voor omgangsvormen dienen, zoals door VNV, Unie en NVLT zijn voorgesteld.

15. Slotbepaling onvoorziene gevolgen

Indien een of meer bepalingen van deze afspraken niet rechtsgeldig of niet afdwingbaar mocht blijken, blijven de overige bepalingen van deze afspraken tussen Partijen van kracht. Partijen verbinden zich om alsdan de desbetreffende bepalingen te vervangen door geldige en afdwingbare bepalingen die, gelet op het doel en de strekking van deze afspraken, zoveel mogelijk overeenkomen met de strekking van de niet rechtsgeldige of niet afdwingbare bepalingen.

Aldus overeengekomen op 24 november 2022

FNV Cabine:

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.:

VNC - Vereniging Nederlands Cabinepersoneel:

